

A NÉMA OLTÁR

Szendrey-Karper László halálának 30. évfordulójára

Szendrey-Karper László

Tanítani indult 1991. február 12-én. A tanterembe azonban már nem érkezett meg, tanítványai hiába várták...

A neve több, volt, mint egy pusztán név, fogalom volt: A Szendrey... Emlékszem a napra, a pillanatra, amikor megtudtam. Tudtuk, hogy beteg, és tudtuk, hogy ennek ellenére nem kíméli magát. Megtört erővel, de játszott a koncertjein, tanított, szervezte a következő Gitárfesztivált. A megfellebbezhetetlen hír mégis váratlanul ért mindenkit.

Nem voltam tanítványa, mégis meghatározó szerepe volt az én életem alakulásában is, mint a klasszikus gitár világában annyi mindenkinek. Képek villannak fel róla, ha rá gondolok. Gyermekkorom példaképe volt: Pécsett, ahol születtem és felnőttem, akkoriban az ő koncertjei jelentették a klasszikus gitár egyedüli megszólalását, lemezei, rádiófelvételei évekig az egyedüli igazodási pontot a hangszer repertoárjában. Aztán jött egy országos verseny, ahol kiválasztott a Magyar Televízióban indított gitáriskolája egyik közreműködőjének! A budapesti utazások édesapámmal, Tanár úr lakásán a próbák, a tv épületében a felvételek. Majd Esztergomban láttam ismét, a gitárfesztiválon, melyet 1973-ban - a világon elsőként - ő álmodott és rendezett meg kétévenként, itt Magyarországon, idehozva a világ vezető művészeit, pedagógusait, legnagyobb fiatal tehetségeit! A képek közt bevillan a Bakfark Bálint Gitárzenekar, az ő vezetésével, amelynek tagjaként a Bazilikában a zárókoncerteket játszottuk, a „Bartók Konzi” egyik év végi vizsgája, melyre betoppant és miután az osztályt végighallgatta, a hozzám címzett szavai, tanácsai... A felvételi vizsga a németországi állami ösztöndíjra a Semmelweis utcában, amit négyszemközt tartott csak nekem. Végigjátszottam az egész, nem rövid műsoromat, szorongva, lelkiismeretfurdalással, mert nem hozzá jelentkeztem és utána egy hosszú

beszélgetés... Pár hétre rá láttam először „civilben”. Balatonfüreden, a Tagore sétányon sétáltunk barátainkkal egy egyhetes túra közepén, én hátizsákkal, gitárral a nyakamban, énekelve, és ő jött szembe, rövidnadrágban, cekkerrel, benne talán sörrel... mosolygott... Aztán később kétévenként Esztergomban a fesztiválon találkoztam vele, majd zsűriben ült Németországban, amikor az első nemzetközi versenyemet nyertem, majd, amikor második lettem Lengyelországban... 1989 nyarán még egyszer egy utolsó találkozás Esztergomban, igaz akkor már nem, mint növendék, hanem mint meghívott művész lehettem ott... Senki nem gondolta volna, hogy ez a fesztivál az utolsó, ahol velünk van. Ott voltunk sokan az utolsó útján is, a hideg, nyirkos téli délutánon, a Farkasréti temetőben...

Harminc év telt el azóta a tragikus februári nap óta. A neve azóta nekünk, gitárosoknak és a gitárzenét szerető embereknek egy teljes korszakot jelöl, a XX. század magyar és nemzetközi zenei életének egy szeletét, amelyben a munkája, a tettei, gondolatai tapinthatóan itt vannak velünk, köztünk. Kortársainknak az Andrassy út egyik épülete mindig őt fogja jelenteni, mint ahogy a „Bartók Konzi” gitár tanszaka, melyet ő alapított, valamint a magyarországi klasszikus gitár tanárképzés elindítása is. Tíz hanglemeze, a „Hat húron pendülünk” gitáriskola tv-sorozata és a hozzá nyomtatásban megjelent, máig is zeneiskolai tananyagként használt füzetek, az emlékezés a filharmóniai koncertsorozataira a Zeneakadémia Nagytermében, a kezében megszólaló gitár, felesége, Ágai Karola operaénekesnő hangja az ő kíséretével. A tanítványai hosszú sora, akik immár generációkat neveltek fel azóta, a felkérésére írt vagy általa átdolgozott művek, amelyek azóta is a repertoárunk fontos részei, valamint még ezer és ezer el nem múló tény. Utoljára, de nem utolsósorban életművének fő csúcspontja, az első és az akkor évekig egyetlen kelet-nyugati fő találkozópontra, az Esztergomi Nemzetközi Gitárfesztiválra. Gitárosok közt mozogva a világ minden részén először meglepődve, de aztán annál büszkébben tapasztaltam, hogy Esztergom neve a mai napig egybeforrt a gitárral, és Szendrey-Karper László nevével. Minden nap, minden percben, itt van velünk, mert nélküle kevesebbek lennénk, a hangszer hazai és nemzetközi története nem lenne ugyanaz.

Karinthy Frigyes írta valahol: „...nem szabad a világot olyannak itt hagynunk, amilyennek találtuk. Azaz kell, hogy valami nyoma legyen annak, hogy itt jártunk.” A harminc év távlatából biztosan állíthatjuk: ez Szendrey-Karper Lászlónak sikerült. Kitérőlhétetlenül.

Szendrey-Karper László Esztergomban, két fiatalal, balról mellette Tokos Zoltán, jobbról Costas Cotsiolis

FÉNNYEL TELT ZENE

Sz.-K. Lászlónak

Hervad a virág, csak egy
makacs tő rózsza
készül, hogy kinyíljék pár
késő bimbója,
de színes lesz a lomb:
vörös, lila, sárga,
mert rálehelt már a nyirkos
ősz pára.

Nézem e hűs lánggal égő
ősz pompát;
tudom, megvénültem, de
nincs bennem gond, vád;
irigyet, haragost sokat
eltemettem:

pár ragaszkodó szív
megmaradt mellettem;
köztük is kiválóak ők –
KALÁSZROLÓLA;
összeforrt név – így éltek
összefonódva.

Megremeg a szívem –
nincsenek már ketten,
mint mikor őket keblemre
öleltem.

Laci húrjai csak lemezről
pengenek már,
de hangszere élő emlék,
néma oltár;
fénnyel telt egében az ő
zenéjének pilleszárny-
hamvasan szárnyal föl az
ének,
mert nem eszköz volt csak
szépszavú gitárja –
zengő fénye lelkünk
világát bejárta;
törékeny kis hangszer, de
szólt, ha akarta:
nem az eszköz teszi, de ki
játszik rajta.

*Keresztury Dezső,
Budapest, 1991. VII. 5.*

Szendrey-Karper László (Budapest, 1932. január 28. – Budapest, 1991. február 12.) gitárművész, főiskolai tanár. Elévülhetetlen érdemeket szerzett a művészi gitárzene magyarországi elismertetésében és oktatásának megteremtésében.

Tanítani indult 1991. február 12-én. A tanterembe azonban már nem érkezett meg, tanítványai hiába várták.

Balatonfüredi kötődésének emlékét idézi ez a tábla egykori lakóházán (Ady Endre utca 13.)

- 1953-tól tanított
- 1957. április 1-jétől az Országos Filharmónia szólistája lett, ettől kezdve koncertet koncert után játszott itthon és külföldön egyaránt. Egy év múlva, 1958. március 26-án játszott az első zeneakadémiai szólókoncertjét, ami haláláig minden évben megrendezésre került.

- 1961-től indította el a gitár tanszakot a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskolában
- 1963-ban házasságot kötött a kiváló operaénekesnővel, Ágai Karolával. Ettől az időtől kezdve egyre többet lépnek fel együtt itthon és a világon mindenfelé.

Ágai Karola és Szedrey-Karper László művészházaspár

- 1966-ban sikerült elindítania és ezzel megalapoznia a Zeneművészeti Főiskola Zeneiskolai Tanárképző Intézetében a magyarországi gitártanárképzést
- 1968-tól volt az általa alapított Bakfark Bálint Gitárzenekar művészeti vezetője.
- 1973-ban megalapította a Nemzetközi Gitárfesztivált és Szemináriumot. A túlfeszített munka okozta korai haláláig a rendezvény művészeti igazgatója volt.
- 1977-ben *Hat húron pendülünk* címmel készített 18 részes gitárjáték oktató tv-sorozatot
- Leghíresebb átiratai Farkas Ferenc, Kodály Zoltán és Bartók Béla műveinek feldolgozásai.
- Számos magyar mű ősbemutatója fűződik nevéhez.
- 10 nagylemeze jelent meg a Hungaroton kiadónál

A művészházaspár találkozása Urho Kekkonen finn köztársasági elnökkel

Díjai, elismerései:

Munka Érdemérem (1955)

VIT-díj, I. fokozat (Varsó, 1955)

Liszt Ferenc-díj II. fokozat (1962), illetve I. fokozat (1973)

Érdemes művész (1983)

Pro Arte Budapest (1985)

Villa-Lobos-díj (1988, Brazília)

Esztergom díszpolgára (2003. március 15.)

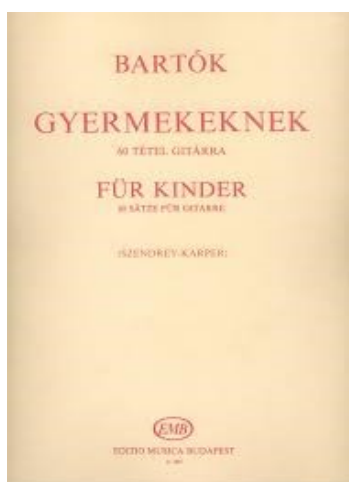
Műveiből:

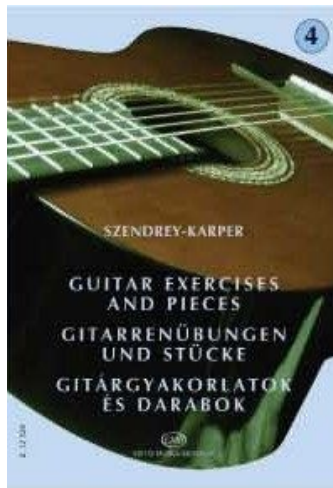
(1976)

(1976)

(1965)

Gitárgyakorlatok és -darabok 1. – 8. kötet (1974–1985)

Válogatás felvételeiből (YouTube):

J.S. Bach: Chaconne in D minor BWV 1004 (14:44)

Folies d'Espagne, thème et variations avec fugue (3:52)

Folies d'Espagne, thème et variations avec fugue · Manuel Ponce

Suoni notturni (7:44)

Suoni notturni · László Szendrey-Karper · Goffredo Petrassi

Trois mouvements pour guitare III. Toccata (4:17)

Trois mouvements pour guitare III. Toccata · László Szendrey-Karper · Barna Kovács

© 1997 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Quintet in D Major "Fandango Quintet": I. Allegro maestoso (7:52)

Luigi Boccherini: Quintet in D Major "Fandango Quintet": I. Allegro maestoso

Quintet in D Major "Fandango Quintet": II. Pastorale (6:11)

Quintet in D Major "Fandango Quintet": III. Grave assai (8:43)

*

Quintet in C Major "La Ritirada di Madrid": I. Allegro maestoso assai (10:58)

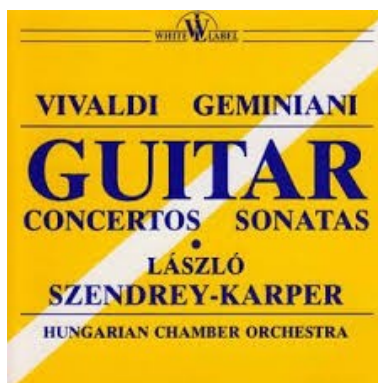
Quintet in C Major "La Ritirada di Madrid": II. Andantino (4:11)

Quintet in C Major "La Ritirada di Madrid": III. Allegretto (7:06)

Szendrey-Karper László (gitár)

Tátrai Vonósnégyes (Tátrai Vilmos, Szücs Mihály, Konrád György, Banda Ede)

© 1987 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Vivaldi, Geminiani: Gitárversenyek és szonáták

Antonio Vivaldi: Trió szonáta RV 82 III.

1. Concerto in A major RV 82: Allegro (2:35)

*

Antonio Vivaldi: Mandolin verseny RV 425

2. Concerto in C major RV 425: Allegro (5:57)

2. Concerto in C major RV 425: Largo (3:41)

2. Concerto in C major RV 425: Allegro (4:56)

*

Antonio Vivaldi: Kamaraverseny lantra, két hegedűre és kamarazenekarra

2. Concerto in D major RV 93: Allegro (2:32)

3.

Szendrey-Karper László (gitár) és Magyar Kamarazenekari Zenekar (hangversenymester: Tátrai Vilmos)

*

Francesco Geminiani: Szonáták gitárra és continuóra

4. Sonata No. 1 in C major: Allegro moderato (3:11)

4. Sonata No. 1 in C major: Giga. Allegro (2:20)

5. Sonata No. 2 in C minor: Allegro moderato (1:56)

5. Sonata No. 2 in C minor: Andante (1:12)

6. Sonata No. 3 in D major: Allegro moderato (1:42)

Szendrey-Karper László (gitár), Banda Ede (cselló), Sebestyén János (csembaló)

(HUNGAROTON)

Szerenád (4:30)

Schubert: Szerenád

Bölcsődal (2:07)

Schubert: Bölcsődal

Húsvéti ének (2:25)

Szól a kakas már (1:52)

Ej, haj, gyöngyvirág (1:35)

Az ifjú zarándokok (spanyol népdal) (2:36)

Adok néked egy almát (1:29)

(B. Britten)

***Eötvös József** Artisjus- és Liszt Ferenc-díjas gitárművész, zeneszerző, a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára.